

ת"פ 29771/02/14 - מדינת ישראל נגד זכי אבו זערור, אבראהים אבו זערור

בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא, כב' השופט משה דרורי

10 אפריל 2014

ת"פ 29771-02-14 מדינת ישראל נ' אבו זערור(עציר) ואח'

המאשימה	מדינת ישראל
נגד	ע"י ב"כ עו"ד חיים פס - סגן בכיר לפרקליטת מחוז ירושלים (פלילי)
הנאשמים	1. זכי אבו זערור 2. אבראהים אבו זערור שניהם ע"י ב"כ עו"ד מוחמד עווד

החלטה

כללי

1. מהם השיקולים בדבר הפרדת דינם של שני נאשמים, שהוגש נגדם כתב אישום אחד? מתי, ואם בכלל, יש להיענות לבקשת הסנגור, המבקש את ההפרדה, ומהו המשקל של עמדת המדינה- המאשימה, הסבורה כי יש להותיר את כתב האישום המשותף, נגד שני הנאשמים, כפי שהוגש מלכתחילה, במתכונתו המקורית?

רקע

2. ביום 16.2.14, הגישה המדינה כתב אישום נגד שני הנאשמים בתיק זה.
3. נאשם 1, יליד 1991, הינו בנו של נאשם 2, יליד 1969. להלן, יכונה הנאשמים לפי מספריהם או: "הבן" (נאשם 1) ו"האב" (נאשם 2).
4. התשתית העובדתית המשמשת בסיס לכתב האישום, היא זו: לנאשמים יש חנות צילום, בסמוך לכנסיית הקבר בעיר העתיקה בירושלים, והם עוסקים בצילום תיירים וצליינים המגיעים למתחם כנסיית הקבר (להלן - "הכנסייה").

5. המתלונן, הינו שוטר, במשטרת ישראל, המשמש בשלוש השנים האחרונות בתפקיד קצין קישור לעדות הנוצריות, ובין היתר, אחראי לשמירת הסטטוס קוו במתחם כנסיית הקבר.
6. בין הנאשמים לבין המתלונן התגלעו חילוקי דעות באשר להתנהלותם של הנאשמים במקום, ובמיוחד על רקע פעילותם של הנאשמים בתוך הכנסייה, בצילום תיירים וצליינים המגיעים למקום.
7. כתב האישום מתאר שני שלבים של פעילות הנאשמים, כלפי המתלונן.
8. סעיף 4 לכתב האישום מתאר ויכוח בין המתלונן ששימש כמפקד תורן במתחם הכנסייה, ביום 21.12.13, כאשר במהלך ויכוח בינו לבין האב, נאשם 2, אמר נאשם 2 למתלונן: **"כל מי שינסה לפגוע בפרנסה שלי, אני אהרוג אותו"**.
9. סעיף 5 לכתב האישום כולל אמירה נוספת של נאשם 2 (האב) למתלונן, בהזדמנות אחרת (בלי שננקב בכתב האישום, התאריך), בזו הלשון: **"אם מישהו ינסה לפגוע בפרנסה שלי, אני מפרנס 36 משפחות, אני אחסל אותו"**.
10. השלב השני, המתואר בסעיפים 6-11 לכתב האישום, מתייחס לנאשם 1, הבן (בלבד), כאשר תחילתו מוסברת במילים אלה: **"בעקבות הסכסוך המתמשך ותחושתם של הנאשמים כי המתלונן בפעילותו במקום פוגע בפרנסתם"** (סעיף 6 רישא לכתב האישום).
11. כתב האישום (סעיפים 7-8) מגולל את החלטת נאשם 1 לפגוע במתלונן כדי להרחיקו ממתחם הכנסייה. נאשם 1, הבן, נפגש עם סוכן משטרת, הגיע איתו להסכמה כי אותו סוכן ידקור את המתלונן, תמורת סך 7,000 ₪. שולמה מקדמה של 100 ₪ על ידי נאשם 1 לסוכן.
- בהמשך, מתוארים המפגשים והשיחות בין הנאשם 1 לבין אותו סוכן, כולל: משלוח תמונה של המתלונן בפלאפון, על ידי נאשם 1 לסוכן, כדי שהאחרון יאשר את היכרותו עם המתלונן, ויפגע בו.
12. בסעיפים 9-10 לכתב האישום מתוארים האירועים הנטענים הבאים: ביום 11.2.14, דיווח הסוכן לנאשם 1, שביצע את אשר סוכן, ופגע במתלונן. נאשם 1 נפגש עם המתלונן, והעביר לו סך של 2,000 דולר, בסוברו כי הסוכן מימש את הסיכום ביניהם, ופגע במתלונן (לכאורה, מניסוח זה של כתב האישום ניתן להבין, כי, בפועל, לא בוצעה פגיעה כזו; על כל פנים, לנאשם 1 מיוחסת עבירה של חבלה בכוונה מחמירה, כאילו המעשה כבר בוצע).
13. כתב האישום הוגש נגד שני הנאשמים, והוא מייחס להם את העבירות הבאות:

א. כנגד נאשם 1 - קשירת קשר לביצוע פשע, עבירה לפי סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן - "החוק"); חבלה בכוונה מחמירה, עבירה לפי סעיף 329(א)(2) לחוק.

ב. נגד נאשם 2 - אימים, עבירה לפי סעיף 192 לחוק.

הבקשה ונימוקה

14. בישיבה הראשונה, שבה בוצעה ההקראה של כתב האישום, ביקש עו"ד מוחמד עווד, סנגורם (הפרטי) של שני הנאשמים (שהצהיר כי אין ביניהם ניגוד אינטרסים; ראה: עמ' 1, שורה 17 לפרוטוקול מיום יא אדר ב תשע"ד (13.3.14)), להפריד את הדיונים בין נאשמים, באופן שבעניינו של נאשם 2, האב, יוגש כתב אישום נפרד, לבית משפט השלום, שכן העבירה המיוחסת לו עניינה אימים, הנמצאת בסמכות בית משפט השלום.

15. בנימוקיו בדיון בפניי, הסביר הסנגור המלומד, כי בכך תושג מטרה של יעילות, כי עניינו של נאשם 2 יסתיים במהירות בבית משפט השלום, כי שם יש גרסה מול גרסה: זו של השוטר, מול דברי הנאשם 2 (עמ' 2, שורות 1-2 לפרוטוקול הנ"ל).

16. בדיון, הזכיר הסנגור כי יש להפרדה השלכות נוספות: נאשם 2 מפרנס משפחה שלמה, ולא יכול לחזור לעבודה, עד שעניינו יסתיים. אם המשפט יישאר מאוחד, ההליכים יימשכו זמן רב, ובכך תקופת פרנסתו של נאשם 1, ויגרם נזק כלכלי לכל המשפחה.

עמדת המאשימה

17. בדיון בפניי, טענה ב"כ המאשימה, עו"ד מירה מטאנס, כי אין מקום להפריד בין הנאשמים, שכן מדובר בפרשה אחת ובאותם עדים (עמ' 2 שורות 9-6 לפרוטוקול הנ"ל). היא ביקשה לאפשר לפרקליט המופיע בתיק להשלים טיעונו בכתב, ולכך נעניתי (פיסקה 5(א) להחלטה מיום יא אדר ב תשע"ד (13.3.3), עמ' 3, שורות 15-16).

במקביל, ובנוסף לכך, איפשרתי לסנגור להגיב על נימוקי עו"ד חיים פס, "בעל התיק" (פיסקה 5(ב) להחלטה הנ"ל, עמ' 3 שורה 17).

18. בתשובתו בכתב, הסביר עו"ד פס כי העובדות בכתב האישום מהוות מסכת ראייתית אחת. לכן, ייעול ההליך המשפטי מחייב דיון אחד, ללא הפרדה (סעיף 1 לתגובה, מיום 16.3.14).

19. גם אם העבירות המיוחסות לנאשם 1 (הבן), חמורות מאלה המיוחסות לאב, אין בכך כדי להשליך על המסכת העובדתית, ועל מה שקדם למעשיו של נאשם (סעיף 5 לתגובה).

20. לטענת המאשימה, "אין טעם בהעדת המתלונן וחוקרי המשטרה הרלבנטיים בשתי ערכאות שונות על אותה מסכת עובדתית, דבר אשר יגרור בזבוז זמן שיפוטי ובזבוז זמנם של עדים (ובמיוחד העדתו של קרבן עבירה פעמיים)" (סעיף 6 לתגובת המאשימה, מיום 16.3.14).

21. עו"ד פס, ב"כ המאשימה, טוען בסוף תגובתו (סעיף 7), כדלקמן: "המאשימה סבורה כי ראיותיה בתיק, לגבי שני הנאשמים, מצוינות וככל שב"כ הנאשמים מבקש לסיים תיק זה בלא שמיעתו הרי שהדרך לכך פתוחה בפניו. שומה על בית המשפט שישפוט את נאשם 2 כמיוחס לו ועל פי מידותיו".

22. בקשת המאשימה היא, לדחות את בקשת הסנגור להפרדת האישומים ולהותיר את כתב האישום במתכונתו הנוכחית, דהיינו: המשך הדיון בפניי, בבית המשפט המחוזי, בעניינם של שני הנאשמים.

תשובת נאשם 2

23. ב"כ הנאשם 2, מסביר שיש הבדל בין הפרדת נאשמים להפרדת אישומים (סעיף 1 לתשובתו), כאשר בעניין שבפניי, לטענת הסנגור, יש לנהל שני משפטים נפרדים נגד שני הנאשמים, שמיוחסים להם עבירות שונות, המבוססות על סעיפי חיקוק שונים.

24. לפיכך, מוסיף הסנגור וטוען, כי אין תחולה לסעיף 87 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] התשמ"ב-1982 (להלן - "החסד"פ") - כמוסבר בסעיף 6 לתשובה - שכן, אין מדובר בסדרת מעשים הקשורים זה לזה, עד שהם מהווים פרשה אחת (פרט לזהות המתלונן).

25. הסנגור מסביר כי מבחינת העדים, 15 העדים רלבנטיים בענייניו של נאשם 1, הבן, ואילו ביחס לאב, נאשם 2, "יש צורך אך ורק לחקירת הנאשם 2 והמתלונן בלבד" (סעיף 8 לתשובה).

26. הסנגור ער לסעיף 87 לחסד"פ ולרציונאל של עילות משפט וחסכון בזמן שיפוטי ובשמיעה כפולה של העדים, אולם, "הזכות לניהול הליך הוגן ומשפט צדק גוברת על כל השיקולים הכספיים האחרים, כיוון שחזקת החפות עומדת לנאשם לאורך כל משפטו ועד להכרעת דינו" (סעיף 12 סיפא לתשובה).

27. מנקודת מבטו של הסנגור, "ניהול משפט משותף לשני הנאשמים יגרום לנאשם 2 עיוות חמור ועוול משווע" (סעיף 13 רישא לתשובה), וזאת בגלל הצורך לשמוע בענייניו שני עדים, מול 15 עדים בענייניו של נאשם 1 (סעיף 13 סיפא לתשובה).

28. ב"כ הנאשם, עו"ד מוחמד עווד, חוזר על בקשתו להורות על הפרדת הנאשמים לשני כתבי אישום

29. ביום 4.4.14, הגיש עו"ד עווד, ב"כ נאשם 2, "**בקשה בהולה למתן החלטה**", שבה חוזר על הבקשה ומסביר את הנחיצות בה, "**מהאיסור המוטל על המבקש מלהיכנס לארץ ישראל, דבר אשר נחוץ למבקש לצורך חזרתו לעבודה, הואיל והוא עובד בכנסיית הקבר**" (סעיף 3 לבקשה). ובהמשך (סעיף 4): "**המבקש לא יכול לחזור לעבודתו טרם תינתן החלטה בבקשה להפרדת משפט, דבר המהווה פגיעה עצומה בפרנסתו**".

30. הסנגור, שב וחוזר על הנימוקים הקודמים, כי הפרדת הדיון תביא לכך שעניינו שחל נאשם 2 יתברר בישיבה אחת קצרה, להבדיל מנאשם 1 (סעיף 6 לבקשה).

דין

31. נקודת המוצא ההתחלתית היא כי למאשימה יש שיקול דעת רחב לגבי ניסוח כתב האישום, "בחירת" העבירות, ומי יהיו הנאשמים (אשר ל"בחירה" בין הגשת כתב האישום לבית המשפט המחוזי או בית משפט השלום, ראה, לאחרונה ממש, את החלטתי בת"פ 56001-10-13, ישראל פינטו נ' מדינת ישראל, מיום ב ניסן תשע"ד (2.4.14); לעניין סמכות הפרקליטות לקבוע את סעיפי העבירה בכתב האישום, ראה מה שכתבתי בפסק דיני בת"פ 2003/06 מדינת ישראל נ' פלוני (2008), בפיסקאות 103-115, והאסמכתאות המוזכרות, שם).

32. המחלוקת בין הצדדים נטועה בפרשנותם ובתכליתם של סעיפים 86-92 לחסד"פ. כעולה מאותם סעיפים, הסמכות לצרף בכתב אישום כמה אישומים, היא חלק מסמכות מנסח כתב האישום, כלשון הרישא של סעיף 86 לחסד"פ "**מותר לצרף בכתב אישום אחד כמה אישומים**", כאשר תנאי הוא "**אם הם מבוססים על אותן עובדות או על עובדות דומות או על סדרת מעשים הקשורים זה בזה עד שהם מהווים פרשה אחת**". בסיפא של אותו סעיף נאמר כי מותר לצרף לאישום בבית משפט מחוזי גם אישום בעבירה שאיננה פשע, וזה המקרה שבפנינו, שבו לעבירות המיוחסות לנאשם 1, שהן קשירת קשר לביצוע פשע וחבלה בכוונה מחמירה, העבירה המיוחסת לנאשם 2 היא עבירת איומים, שמקומה בבית משפט השלום.

33. גם סעיף 87 לחסד"פ, העוסק בצירוף נאשמים, מתנה זאת בכך שכל אחד מהם "**היה צד לעבירות שבכתב האישום או לאחת מהן, בית כשותף ובין בדרך אחרת, או אם האישום הוא בשל סדרת מעשים הקשורים זה בזה עד שהם מהווים פרשה אחת**".

34. אם כך המבחן הוא האם מדובר בעובדות דומות, בסדרת מעשים שמגיעים לכדי פרשה אחת.

35. על פני הדברים, אכן זה המצב. מדובר בסכסוך שבין הנאשמים, אב ובנו, עם המתלונן, איש משטרה, ביחס לפעילותם של הנאשמים כצלמים במתחם הכנסייה.
36. בקשת הסנגור להפריד את המשפט מוגשת על פי סעיף 88 לחסד"פ, והיא תלויה בשיקול דעתו של בית המשפט.
37. מבחינת העיתוי, נמצאים אנו לפני שלב ההקראה, ועל כן, כפי שאומר שופט בית המשפט העליון בדימוס, יעקב קדמי, בספרו על סדר הדין בפלילים - הדין בראי הפסיקה, חלק שני, כרך א (מהדורה מעודכנת, תשס"ט-2009), בעמ' 746: "כל עוד לא הוחל בדין בכתב האישום - ניתן 'לצרף' (קרי: 'לאחד') את הדין בו אם דין בכתב אישום אחר...".
- והוא הדין, מבחינה זו לענין הפרדה.
38. קדמי מסביר את הכללים בדבר צירוף האישומים (שם, עמ' 940-938) וצירוף הנאשמים (שם, עמ' 943-940).
39. בהמשך, כאשר הוא דן בהפרדת אישומים ונאשמים, אומר קדמי כי "בית המשפט הדן בעניין הוא המחליט אם להותיר צירוף נאשמים וצירוף אישומים על כנם, כפי שעשתה התביעה" (שם, בעמ' 943). בהמשך הוא מסביר כי סמכות זו נתונה לבית המשפט, אם ביוזמתו ואם לבקשת אחד הצדדים. במקרה שלפנינו היוזם הוא הסנגור.
40. מיד לאחר תיאור הסמכות מציין המחבר, בהתבססו על הפסיקה, כי אחד השיקולים לכך הוא בדיקת השאלה האם הפרדה עלולה לגרום לעיוות דין (שם, בעמ' 493) והמקורות המוזכרים בהערה 118, (שם).
41. המחבר מוסיף ואומר את הדברים הבאים (שם, בעמ' 944): "כל עוד אין בכך משום פגיעה בהגנתו של הנאשם, המגמה היא להותיר על כנם צירוף אישומים ובמיוחד צירוף נאשמים, בהתחשב בכך שהדבר תורם תרומה חיובית ממשית הן ליעילות הדין והן לעשיית הצדק: ליעילות הדין - בכך שעדים נשמעים פעם אחת ובחבילה אחת; לעשיית צדק - בכך שניתן פסק דין אחד החורץ משפט אחד לכל המעורבים, בעקבות קביעת עמדה אחת באשר לכוחן של הראיות".
42. על פני הדברים, יש לילך בדרך זו ולהותיר על כנם, הן את צירוף האישומים והן את צירוף הנאשמים, מאותם טעמים שפורטו בפסיקה הקודמת.
43. ב"כ הנאשם מסכים שיש משקל לשיקול זה של יעילות, אך מוסיף כי לטעמו, הזכות לניהול הליך הוגן

גוברת על שיקולי היעילות, לאור חזקת החפות של מרשו (דבריו הובאו לעיל בתמצית בפסקה 26).

44. אינני סבור שיש קשר בין חזקת החפות לבין יעילות הדיון. גם אני מקבל את נקודת המוצא כי כל נאשם הינו זכאי עד שתוכח אשמתו, אין לכך קשר סיבתי או אחר עם הדרך שבה מתנהל ההליך השיפוטי. ניתן לבצע הליכים פליליים ביעילות ולעשות צדק, גם כאשר הדין קובע כי לכל נאשם עומדת חזקת החפות.

45. כנגד טענה זו של הסנגור, במקרה שלנו, פיצול - אם אענה לבקשתו - יכול גם ליצור מצב שבו בית משפט השלום, בתיקו של נאשם 2, ייקבע ממצאים ומסקנות ביחס לאירוע כלשהו או ביחס לאמינות של עד כלשהו, בדרך שונה מזה שייקבע בהליך שבפניי.

46. מבחינה אנליטית, קיימות ארבע אפשרויות:

א. בית משפט השלום יקבע כי הוא מאמין לעד פלוני ובית המשפט המחוזי יקבע כי אינו מאמין לאותו עד.

ב. בית משפט השלום יקבע כי הוא לא מאמין לעד פלוני ובית המשפט המחוזי יקבע כי הוא מאמין לאותו עד.

ג. בית המשפט השלום ובית המשפט המחוזי יקבעו שניהם כי הם מאמינים לאותו עד.

ד. בית המשפט השלום ובית המשפט המחוזי יקבעו שניהם כי הם לא מאמינים לאותו עד.

47. אין בעיה אם יחולו החלופות האמורות בסעיפים קטנים ג' ו-ד'. הבעיה היא מה יקרה אם יחולו החלופות האמורות בסעיפים קטנים א' ו-ב'.

48. במקרים הללו, התוצאה היא שלילית, הן מבחינת אימון הציבור, והן כאשר העניין יגיע לערכאת ערעור שבפניה יהיו שני פסקי דין סותרים ביחס לאמינותו של עד פלוני, באותה שרשרת אירועים.

49. נותר לנו עתה לבדוק האם נימוקי הסנגור מצדיקים את בקשתו לפיצול.

50. הפסיקה והספרות מציינים כי יש מקום להיענות לבקשת פיצול במקרה שבו האיחוד מהווה "פגיעה בהגנתו של הנאשם" (קדמי, שם, בעמ' 944, ליד הערה 122 ובהערה עצמה), כאשר הדוגמאות המובאות לכך הן חשיפת אופיו השלילי של הנאשם עקב ריבוי אישומים ויצירת משפט קדום לחובתו או בשל מימדי הנטל המוטל עליו בעקבות הצירוף.

51. אין חולק כי נתונים אלה אינם חלים במקרה שלנו.

52. הנימוק של הסנגור, כאילו צורך לשמוע הרבה עדים יגרום לנאשם 2, כלשונו, "עיוות חמור ועוול משווע" (צוטט לעיל בפסקה 27), אינו משכנע. הצורך בשמיעת עדים חשוב לשני הנאשמים ולעבירות המיוחסות לכל אחד מהם. יש קשר בין האירועים.

53. יתרה מזו, הנחתו של עו"ד עוואד, כאילו הפיצול יגרום לקיצור הליכים, אין לה בסיס. הן בבית משפט מחוזי והן בבית משפט שלום, תיקים פליליים שבהם נאשמים אינם נמצאים במעצר, זוכים לעדיפות שנייה, על פני אלה הנמצאים במעצר. לא ברור לי מדוע מצפה עו"ד עוואד כי בבית משפט השלום יסתיים עניינו של נאשם 2 תוך ימים או שבועות, לעומת ההליכים הממושכים שהוא צופה בבית משפט זה.

54. בכל מקרה, גם טענתו, כאילו בהליך בעניינו של נאשם 2 יישמעו רק שני עדים, אין לה תשתית. המדינה, גם אם התיק יפוצל, רשאית להזמין עדים נוספים גם בעניינו של נאשם 2, ולכן, לא ברור כיצד יקוצרו ההליכים בבית משפט השלום.

55. הנימוק האחרון המוזכר גם בבקשה הבהולה, מתייחס לאיסור שהוטל על נאשם 2 מלהיכנס למתחם כנסיית הקבר, וציפיתו כי אם יתנהל הליך קצר בעניינו והוא יזוכה, המגבלה תוסר.

56. על כך התשובה ברורה: עניין זה של ההגבלה מקומו בהליך בפני שופט המעצרים, ואין לו נגיעה לעצם ניהול התיק בפניי.

57. לאור האמור לעיל, ומאחר שלא נמצא כל נימוק המצדיק את קבלת הבקשה, היא נדחית.

58. לא הבעתי כל עמדה, לכאן או לכאן, ביחס לאישומים עצמם, שכן טרם נשמעה תשובת הנאשם לכתב האישום, ולא כל שכן, שלא הובאו ראיות.

59. לפיכך, מבחינתי, אני פתוח לטיעונים משני הצדדים, בנפש חפצה.

60. תשובת הסנגור לכתב האישום בעניינם של שני הנאשמים, על פי כתב האישום המקורי, נקבעת בזה ליום רביעי, כג' ניסן תשע"ד (23.4.14), שעה 08:50.

61. המזכירות תשלח העתק החלטה זו לבאי כוח הצדדים.

62. המזכירות תזמן את הנאשם העצור באמצעות השב"ס ותזמין מתורגמן לשפה הערבית לשיבה האמורה.

ניתנה היום, י' ניסן תשע"ד, 10 אפריל 2014, בהעדר הצדדים.